Súd:	Okresný súd Prievidza
Spisová značka:	14C/11/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	3823218701
Dátum vydania rozhodnutia:	10. 12. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Štefan Fedor
ECLI:	ECLI:SK:OSPD:2024:3823218701.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prievidza sudcom Mgr. Štefanom Fedorom v spore žalobcu: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C., D. E. XXX/XX, právne zastúpený Advokátska kancelária OLŠOVSKÝ, spol. s r. o., IČO: 50 595 652, so sídlom Prievidza, G. Švéniho 6, Prievidza, proti žalovanej: Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00 151 866, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o určenie nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- EUR do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

II. Vo zvyšnej časti žalobu zamieta.

III. Žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu 100% trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou podanou na tunajšom súde dňa 19.7.2023 sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 6.292,90 EUR spolu s úrokom z omeškania vo výške 7,5% ročne od 5.3.2023 do zaplatenia. Žalobu odôvodnil tým, že je príslušníkom hasičského a záchranného zboru (HaZZ). Vykonáva štátnu službu v služobnom pomere podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Žalobca aktuálne pracuje v štátnej službe v hodnosti práporčík, vo funkcii hasič - záchranár Hasičskej stanice so sídlom v Handlovej, oddelenie prevádzkovo-technické Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Prievidzi Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Trenčíne. V zbore pracuje v podstate celý svoj profesijný život. Pri výkone tejto činnosti pre žalovanú mu vznikla škoda tým, že dlhodobo bol nútený pracovať nad rámec týždenného pracovného času v dôsledku porušenia práva Európskej únie, resp. jej aktu, konkrétne Smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Táto smernica bola žalovanou nesprávne implementovaná, resp. nebola v časti implementovaná vôbec do právneho poriadku Slovenskej republiky. Týmto postupom vznikla žalobcovi škoda porušením únijného práva žalovanou ako členským štátom Európskej únie spočívajúca v nemajetkovej ujme. Žalobca oslovil žalovaného predžalobnou výzvou a požiadal ho aby uspokojil jeho nárok mimosúdne. Na túto výzvu žalovaná reagovala tak, že nárok žalobcu odmietla a odporúčala mu, aby sa obrátil na súd. Žalobca uviedol, že jeho týždenný pracovný čas ako príslušníka HaZZ SR je rozvrhnutý nerovnomerne podľa § 86 zákona o HaZZ, a to tým spôsobom, že tento týždenný pracovný čas sa skladá zo 17-hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasleduje 7-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Celkovo tak žalobca v rámci jednej pracovnej zmeny strávi na pracovisku minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti je rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti (práca nadčas) a na neaktívnu časť služobnej pohotovosti. Takýto spôsob rozvrhnutia služobného času sa uplatňuje dlhoročne, teda aj viac rokov predtým ako je žalované obdobie. Tento

spôsob rozvrhnutia platí aj ku dňu podania žaloby. Služobné pohotovosti sú určované na čas nočných hodín. Ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vyhláseniu poplachu a zamestnanci sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas (aktívna časť služobnej pohotovosti). Na hasičskej stanici sa striedajú 3 zmeny, každý tretí deň odslúži každá zmena 24 hodín a následne majú príslušníci v tejto zmene 2 dni voľno. Ide o nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času, ktorého čas pripadá na služobnú pohotovosť. Mesačne odslúži každá hasičská zmena 10 pracovných zmien, pričom každý tretí mesiac je to až 11 zmien, čo je v priemere 10,4 zmeny mesačne. Žalobca teda strávi v službe bežne 240 až 264 hodín mesačne. Do tohto nie sú zahrnuté hodiny nadčasov. Pri siedmich hodinách pracovnej pohotovosti x 10 zmien za mesiac ide o minimálne 70 hodín pracovnej pohotovosti, čo ročne znamená aj 840 hodín pracovnej pohotovosti. V žalovanom období od apríla 2020 do marca 2023 žalobca v zmysle priloženej tabuľky odpracoval 2.023,27 hodín nadčasov, pričom z tohto existuje aktívna časť pracovnej pohotovosti a pracovná pohotovosť. Počas pracovnej pohotovosti, a to aj v jej neaktívnej časti, sa žalobca musí zdržiavať na pracovisku a nemôže sa z neho vzdialiť. Vždy musí byť pripravený na výkon zásahu. Ak je vyhlásený výjazd, musí sa vykonať do jednej minúty od vyhlásenia. V skutočnosti, aj napriek tomu, že čas pracovnej pohotovosti tvorí jej neaktívnu časť, aj tento časový úsek je žalobca povinný nevyhnutne tráviť na pracovisku a byť okamžite pripravený na výkon zásahu. Napriek tomu sa neaktívna časť pracovnej pohotovosti nezapočítava žalobcovi do fondu pracovného času. To znamená, že v jednom mesiaci napriek tomu, že odpracuje napríklad 230 hodín, do fondu pracovného času sa mu započíta len 160 hodín. Týždenný pracovný čas žalobcu značne presahuje 40-hodinový služobný čas ako to ustanovuje § 85 ods. 2 zákona o HaZZ, ale aj maximálne prípustný týždenný pracovný čas v dĺžke 48 hodín tak ako to ustanovuje článok 6. písm. b) Smernice. Ani z jedného ustanovenia zákona o HaZZ nevyplýva, že by služobná pohotovosť v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť služobného času, pričom v skutočnosti sa tento čas služobnej pohotovosti nezapočítava do pracovného času. Toto bolo aj opakovane judikované. Keďže zákon o HaZZ nepovažuje služobnú pohotovosť hasičov za súčasť ich služobného času, je v tomto v rozpore s komunitárnym právom, konkrétne s ustanoveniami Smernice a judikatúrou Súdneho dvora. Skutočnosť, že čas služobnej pohotovosti sa nezarátava do žalobcovho služobného pracovného času, vyvoláva dojem, že jeho služobný pracovný čas nepresahuje 48 hodín týždenne. V skutočnosti je to naopak. Služobná pohotovosť je mu pravidelne nariaďovaná a tá, ktorú odpracuje sa podľa vnútroštátnej právnej úpravy nepovažuje za súčasť jeho služobného času. Ako vyplýva z rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie, ale aj zo Smernice, je za služobný pracovný čas potrebné považovať nielen služobný pracovný čas žalobcu, ale aj služobnú pohotovosť tak ako to kogentne upravuje Smernica. Je zrejmé, že vnútroštátna úprava v zákone o HaZZ je v rozpore s článkom 6. písm. b) Smernice, nakoľko ten rigidne upravuje týždenný pracovný čas na 48 hodín. V tejto časti Smernica nebola jednoznačne správne, resp. vôbec implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky. Porušenie práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona o HaZZ je dôsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ak teda žalobca v období od apríla 2020 do marca 2023 odpracoval priemerne pracovný služobný čas v trvaní približne 56 hodín týždenne, je nepochybné, že tým došlo k porušeniu práva upraveného v Smernici. Presný počet pracovného služobného času za každý jednotlivý mesiac tohto obdobia vyplýva z tabuľky, ktorú žalobca pripojil k žalobe. Skutočnosťou, že žalobca odpracuje mesačne približne 223 hodín, je daná príčinná súvislosť medzi porušením únijného práva, konkrétne článku 6. písmena b) Smernice a škodou, ktorá žalobcovi vznikla v tom, že v skutočnosti mal odpracovať len 48 hodín počas týždenného pracovného času. Nemajetková ujma, ktorú žalobca uplatňuje žalobou, spočíva v porušovaní jeho osobnostných práv, spočívajúcich v ochrane zdravia, psychickej a telesnej integrity, nedostatku primeranej doby na odpočinok, ako aj k porušenia práva na súkromie a rodinný život, a to v príčinnej súvislosti s tým, že musí odpracovať reálne viac ako je v zmysle Smernice dovolené. Práca žalobcu je zodpovedná, v podstate v nej nasadzuje život, zdravie, ohrozuje tým svoje súkromie ako aj rodinu a je dôvodné, prečo existuje rigidne upravená pracovná doba v Smernici. Na regeneráciu ako aj na rodinný život a na zachovanie psychického zdravia potrebuje dostatočný odpočinok po práci, čo za situácie, že mu je sústavne nariaďovaný väčší pracovný služobný čas nie je možná. Je evidentné, že pracuje viac ako je upravené v Smernici, prichádza o čas, ktorý by mohol stráviť s rodinou, priateľmi alebo sa venovať svojim záľubám. Nad ustanovený pracovný čas v dĺžke 48 hodín sústavne pracuje až 56 hodín. Účel Smernice upravuje, že pracovníkom spoločenstva musí byť poskytnutý minimálne denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. Je preto tiež potrebné zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času. Primeraný odpočinok podľa Smernice znamená, že žalobca má nárok na pravidelný čas odpočinku vyjadrený v jednotkách času, ktorý je dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobí úraz sebe, kolegom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodí zdravie. Je zrejmé, že ak pracuje viac

ako upravuje Smernica, jednoznačne dochádza k porušeniu jeho ústavných práv na ochranu zdravia a na ochranu súkromia. K výpočtu nemajetkovej ujmy žalobca uviedol, že vychádza zo zásady analógie. Služobná pohotovosť je mu platená vo výške 15 % zo sumy príslušnej častí služobného platu. Pri nariadenej služobnej pohotovosti je mu uhrádzaná odmena vo výške 50 % z príslušnej časti služobného platu, ktoré vyplývajú z § 122 ods. 1, resp. ods. 2 zákona o HaZZ. Hodiny, ktoré žalobca odpracoval nad maximálny priemerný týždenný pracovný čas je podľa žalobcu možné analogicky posúdiť ako odpracovanie mimo rozvrhnutého služobného času. Práve pri takomto rozvrhnutí dochádza podľa neho k porušeniu jeho práv v čase výkonu pohotovosti. Primeranou náhradou nemajetkovej ujmy - škody je v tomto prípade rozdiel medzi peňažnou náhradou uvedenou v § 122 ods. 1 zákona o HaZZ a peňažnou náhradou uvedenou v § 122 ods. 2 písm. a) zákona o HaZZ. § 122 ods. 1 zákona o HaZZ, ktorý určuje 15 %-tnú alebo 30 %-tnú peňažnú náhradu počas pracovnej pohotovosti a v prípade jej odpracovania 50 %-tnú peňažnú náhradu z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac. Takto je možné určiť aj výšku nemajetkovej ujmy v prípade odpracovanej služobnej pohotovosti. Výšku nemajetkovej ujmy teda žalobca určuje ako súčin počtu odpracovaných hodín pracovnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona o HaZZ za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 15 %-tám peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roka. Žalobca vyzval žalovanú na úhradu sumy 6.043,28 EUR dňa 31.1.2023. Žalovaná mu uvedenú sumu odmietla zaplatiť s odôvodnením, aby sa obrátil so svojim nárokom na súd. Žalobca si preto uplatňuje aj úrok z omeškania vo výške 7,5 % ročne zo sumy 6.043,28 EUR, od dňa nasledujúceho po dni splatnosti pohľadávky uvedenej v predžalobnej výzve. Predžalobná výzva bola žalovanej doručená dňa 2.2.2023, lehota splatnosti bola 30 dní. Úrok z omeškania je uplatnený od 5.3.2023.

2. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe v prvom rade namietla podľa nej neprimeranú výšku žalobcom požadovanej náhrady. Podľa žalovanej, priemerná výška doposiaľ priznanej škody v iných obdobných konaniach predstavuje sumu 1.000 EUR až 2.500 EUR. Žalovaná ďalej poukázala na to, že z obsahu žaloby možno vyvodiť záver, že žalobca si uplatňuje svoj nárok podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Žalovaná preto vzniesla námietku nesplnenia podmienky pre riadne uplatnenie nároku na náhradu škody na súde, ktorou je predbežné prerokovanie tohto nároku s príslušným orgánom podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.. Žalovaná ďalej namietla, že zo strany žalobcu je potrebné preukázať, že ním tvrdený nesprávny úradný postup bol príslušným orgánom konštatovaný. Predchádzajúca konštatácia nezákonnosti napádaného právneho úkonu je v prípadoch žalôb na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. jednou z prvoradých a nevyhnutných podmienok na uplatnenie náhrady škody na súde, z ktorých následne tento súd konajúci o náhrade škody vychádza. Preto nebol splnený prvý predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Medzi stranami sporu bolo nesporné, že žalobcovi bola vyplatená mzda za všetky služby, ktoré v služobnom úrade Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vykonal. Z uvedeného je zrejmé, že žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, nakoľko všetky služby mal zhodnotené vo svojej mzde. Za každú hodinu výkonu štátnej služby, určenej pohotovosti, ako aj za nadčas, boli žalobcovi riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno v súlade s predmetným zákonom. Podľa žalovanej tak nebol splnený ani druhý predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Žalovaná má ďalej zato, že medzi neexistujúcim nesprávnym úradným postupom, ktorý mal spočívať v údajnej nesprávnej transpozícii Smernice a neexistujúcou škodou v podobe náhrady časti mzdy, nemôže existovať ani priama príčinná súvislosť. Podľa žalovanej preto nebol naplnený ani tretí predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Žalovaná ďalej namietla, že Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovanej preto štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť, (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť), možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.). Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod

pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Preto sa podľa žalovanej Smernica nevzťahuje na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. Žalovaná ďalej namietla nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie. Podľa názoru žalovanej sa miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať. Žalovaná má za to, že Slovenská republika a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sú dva samostatné a nezávislé subjekty právnych vzťahov, preto podľa žalovanej nie je možné dospieť k inému záveru než, že posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv, nie je možné zamieňať. Žalovaná ďalej namietla premlčanie žalovaného nároku. Žalobca si uplatňuje svoje nároky v časovom období od apríla 2020 do marca 2023. K podaniu žaloby však došlo až v júli 2023, t.j. viac ako 3 roky od momentu, kedy malo dôjsť k údajnému zásahu do žalobcových práv, čo podľa žalovanej znamená, že si žalobca svoj nárok uplatnil po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty. Podľa žalovanej tvrdenia žalobcu o nesprávnej transpozícii Smernice 89/391/EHS nie sú opodstatnené. Štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru je spojená s potrebou nepretržitej služby vo verejnom záujme, preto je nutné pri organizácii služobného času zohľadniť viaceré špecifiká. Nerovnomerné rozvrhnutie služobného času na Okresnom riaditeľstve Hasičského a záchranného zboru v Prievidzi vychádza z organizácie výkonu štátnej služby na 3 zmeny, ktoré sa striedajú po 24 hodinách služobného dňa (spolu výkon štátnej služby v trvaní 17 hodín a bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti na pracovisku v trvaní 7 hodín) tak, aby nasledovala doba 48 hodín odpočinku. Organizácia služobného času príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom vyplýva z Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru dojednanej na príslušný kalendárny rok. Podľa prílohy č. 4 k zákonu č. 315/2001 Z. z. je v Zozname prebraných právne záväzných aktov Európskej únie uvedená aj Smernica 2003/88/ES, podľa čoho možno predpokladať úmysel zákonodarcu v jednotlivých ustanoveniach predmetného zákona. Podľa článku 17 bod 2 Smernice 2003/88/ES, odchýlky uvedené v odsekoch 3, 4 a 5 sa môžu prijať prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení alebo prostredníctvom kolektívnych zmlúv alebo dohôd medzi sociálnymi partnermi za predpokladu, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo že vo výnimočných prípadoch, keď nie je z objektívnych dôvodov možné poskytnúť rovnocenný náhradný čas odpočinku, sa dotknutým pracovníkom poskytne primeraná ochrana. Žalobca ako príslušník s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom po vykonaní štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti spolu v trvaní 24 hodín mal poskytnutých následných 48 hodín náhradného času odpočinku. Počas garantovaného 48 hodinového času odpočinku je žalobcovi ako aj každému inému príslušníkovi umožnené, aby strávil čas na odpočinku a plne sa venoval svojej rodine, priateľom, záľubám, regenerácii, inými slovami povedané „voľne“ podľa seba a svojho uváženia nakladal so svojim odpočinkom na zotavenie a venoval sa svojim záľubám a rodine. Žalobca mal počas služobnej pohotovosti k dispozícií miestnosť s prideleným lôžkom na oddych a zariadenie na osobnú hygienu na pracovisku. Čo sa týka referenčného obdobia, tak nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Uvedené referenčné obdobie neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. Je zrejmé, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, tak ako je tomu v Smernici 2003/88/ES, zákon č. 315/2001 Z. z. a Kolektívne zmluvy dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Podľa znenia článku 6 Smernice sa týždenný pracovný čas použitý na kontrolu dodržiavania maximálneho limitu môže spriemerovať. Podľa žalovanej, žalobca v období za ktoré si uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy prekročil Smernicou určený maximálny týždenný pracovný čas len v jednom prípade, a to celkom o tridsaťtri minút. V prípade žalobcu sa v sledovaných referenčných obdobiach jednalo o určenú služobnú pohotovosť bezprostredne nadväzujúcu na výkon štátnej služby podľa Plánu služieb, nie nariadenú služobnú pohotovosť mimo Plánu služieb, ktorá by nenadväzovala na výkon štátnej služby. Podľa žalovanej, žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. Počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, t.j. žalobcu. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej

pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa. Žalobca teda nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícií. Služobné dni žalobcu sú vopred plánované. S plánovaným rozvrhom služobného času je žalobca každý mesiac oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Žalobca počas svojho pôsobenia v Hasičskom a záchrannom zbore nijakým spôsobom nenamietal rozvrh služobného času (písomne ani ústne) a teda žalovaná má za to, že svoj súhlas s rozvrhnutím služobného času vyjadril (okrem podpisu plánu výkonu služieb) aj konkludentne tak, že konal podľa plánovaného rozvrhnutia služobného času, na výkon práce sa vždy riadne a včas dostavil a služobný úrad nemal pochybnosti o tom, že s takýmto rozvrhnutím služobným časom súhlasí. O spokojnosti s rozvrhom služobného času svedčí aj skutočnosť, že žalobca nikdy neprejavil záujem o preradenie na funkciu s rovnomerne rozvrhnutým služobným časom. V súlade s Pokynom prezidenta Hasičského a záchranného zboru číslo 35/2012 o vnútornej organizácii Hasičského a záchranného zboru na operatívno-technickom úseku v znení neskorších predpisov žalobca vykonáva štátnu službu na pracovisku v rámci 24 hodinovej služby v rozsahu 17/16 hodín výkon štátnej služby a 7/8 hodín pohotovosť na pracovisku. Počas pohotovosti na pracovisku žalobca je fyzicky prítomný v mieste výkonu štátnej služby, pričom tento čas je určený na oddych a odpočinok. Žalobca počas služobnej pohotovosti nemá určené činnosti, ktoré má vykonávať a nie sú naňho kladené žiadne úlohy; s výnimkou vyhláseného výjazdu, kedy má prerušenú služobnú pohotovosť a má riadne platený výkon služby nadčas. Žalobca je zaradený v zmenovej službe ako je uvedené v jeho personálnom rozhodnutí (oznámení o sume a zložení služobného platu). Čl. 3 ods. 1 Pokynu prezidenta Hasičského a záchranného zboru o vnútornej organizácii Hasičského a záchranného zboru na operatívno - technickom úseku č. 35/2012 v znení neskorších predpisov stanovuje začiatok výkonu služby žalobcu na úseku požiarnej ochrany od 7,00 hod. do 7,00 hod. nasledujúceho dňa. Z tohto ustanovenia ako aj z § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že príslušníci zaradení na tomto úseku vykonávajú svoje služobné činnosti nerovnomerne v 24 hodinových cykloch, pričom ide o výkon služobných činností a na výkon služby nadväzuje bezprostredne služobná pohotovosť upravená v § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Počas tejto pohotovosti sú príslušníci fyzicky prítomní v mieste výkonu štátnej služby, ale tento čas je určený na oddych a odpočinok. V prípade prerušenia pohotovosti (to znamená až v prípade nutného zásahu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru) sa aplikuje § 91 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. a vzniká príslušníkom Hasičského a záchranného zboru nárok na nadčas. Pre bezpečnosť občanov na úseku požiarnej ochrany je potrebné, aby bola na tento účel zabezpečená 24 hodinová služba, 7 dní v týždni počas celého roka a teda príslušníci Hasičského a záchranného zboru musia byť k dispozícii od 7,00 hod. do 7,00 hod. nasledujúceho dňa. Z vymedzeného charakteru času služobnej pohotovosti žalovaná má za to, že nemožno služobnú pohotovosť započítavať do odpracovaného služobného času. Žalovaná má za to, že žalobca, z hľadiska odmeny vyplatenej v predmetnom období za vykonanú štátnu službu, nebol na svojich právach ukrátený. Žalovaná považuje výšku nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje v sume 6.292,90 EUR za absurdnú a zjavne neprimeranú. Žalovaná namietla aj uplatnený nároku na úrok z omeškania z uplatnenej sumy nemajetkovej ujmy.

3. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej nesúhlasil s jej argumentáciou a zotrval na podanej žalobe.

4. Súd vo veci nariadil pojednávanie, na ktorom vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu a listinnými dôkazmi.

5. Žalobca na pojednávaní uviedol, že ako hasič pracuje 15 rokov. To si vyžiadalo daň na jeho osobnom a rodinnom živote. Malo to za následok viacero kríz s jeho manželkou. Manželka musela byť často s deťmi v noci sama, keď boli ešte malé. Žalobca má dve deti, dcéra má 17 a syn 14 rokov. Zo strany manželky boli na adresu žalobcu často výčitky. Problémom je napríklad aj to, že v dome kúria drevom a táto práca často zostáva na manželke. Aj vo vzťahu k deťom nastalo určité odcudzenie. Deti sú už v puberte. Žalobca to vníma tak, že nemá čas sa im poriadne venovať. Po príchode domov si musí poriadne oddýchnuť. V práci sa oddychovať nedá. Keď majú pohotovosť, musí dávať pozor, kedy sa ozve vysielačka a pôjdu na výjazd. Všetko sa to odráža aj na jeho vzťahu k deťom. Zo strany syna už začul poznámku, že je nehodný hasič. Má starších rodičov, ktorí bývajú 200 kilometrov ďaleko. V podstate nemá možnosť ich navštevovať. Stará sa o nich najmä sestra žalobcu. Aj ona mu už opakovane vyčítala,

že jej s rodičmi nepomáha. Aj v období voľného času má napríklad problém vycestovať mimo okres. Takéto veci vždy musí nahlasovať operačnému oddeleniu. Do práce chodí žalobca každý tretí deň, strávi tam 24 hodín. Ak je napríklad výjazd pred koncom pracovnej doby, často strávi čas na výjazde aj keď mu už zmena skončila. Tento čas po skončení zmeny napriek tomu, že je na zásahu, sa nijako nezohľadňuje, neeviduje a ani nepreplácа. Stáva sa, že mu na konci polroka nevychádza dostatočne pracovný čas. Vtedy si musí brať zmeny, aby sme ten čas nadpracoval. Súčasťou jeho práce sú aj rôzne školenia, kurzy a výcvik. Tiež aj zdravotné prehliadky. Všetko je to povinné. A aj to sa berie ako súčasť služobného času. Má povinnosť si vybaviť návštevu lekára v tých dňoch, keď nie je na pracovisku. Pokiaľ by lekár nemal v tom čase voľný termín, žalobca to musí oznámiť veliteľovi zmeny, ktorý mu naplánuje zmenu služby tak, aby mohol lekára navštíviť. V rámci školení musí žalobca každý rok absolvovať polygón v Žiline, každé tri roky strávi týždeň na Lešti, absolvuje aj rôzne iné školenia a preskúšania. Závisí to od počtu špecializácií. Žalobca má viacero špecializácii a ku každej musí absolvovať školenie. Väčšina týchto školení prebieha mimo služieb. Niektoré školenia prebiehajú aj priamo v zamestnaní. Ale je žalobca napríklad celý deň niekde na školení, ráta sa mu z toho len osem hodín, avšak reálne tam strávi celý deň. Žalobca uviedol, že za sedem po sebe nasledujúcich dní odpracuje vždy viac ako 48 hodín. Stáva sa, tiež že ho zamestnávateľ povolá do práce aj počas odpočinku. Sú napríklad situácie, kedy musí na zásah odísť celé osadenstvo hasičskej stanice. Vtedy sú povolávaní hasiči, ktorí práve nie sme v práci, aby vykonávali pohotovosť. Žalobca musí vždy dospávať. Má narušený biorytmus a často v noci nemôže zaspať. Cieľom žalobcu je aby musel menej času tráviť v zamestnaní. Mala by sa zaviesť štvrtá zmena alebo 12-hodinové zmeny. Keď žalobca nie je tak dlho doma, má to vplyv aj na fungovanie jeho rodiny. Otázku služieb žalobca riešil aj so svojím nadriadeným. Keď žalobca vstupoval do zboru, bol informovaný o pohotovosti, službách aj pracovnom čase. Ale za obdobie odkedy je v zbore sa všetko zmenilo. Pôvodne bol napríklad nárok na výsluhový dôchodok už po odpracovaní 15 rokov. Existovala aj 24 hodinová služba, menil sa len pomer služby a pohotovosti. Aj jeho manželka vedela, čo obnáša povolanie hasiča. Avšak nemohla vedieť to, že koľko času bude musieť žalobca stráviť v práci. Nie je možné, aby žalobcovi poskytol zamestnávateľ náhradné voľno. Ledva je možné si vziať dovolenku. V zamestnaní žalobcu je neustále podstav. Tým, že často je niekto na školeniach alebo rekondičnom pobyte, musí sa napĺňať stav služieb, často sú preto v službe miesto šiestich len štyria. Pri poslednom lekárskom vyšetrení bol žalobca uvádza ohodnotený stupňom 1 resp. A. Jeho zdravotné problémy však spočívajú v tom, že nemôže spávať. Ak počas služobnej pohotovosti nejde žalobca na výjazd a trávi čas na stanici, do tohto času mu zamestnávateľ nezasahuje. Po návrate z výjazdu musia ešte často robiť nejaké činnosti, napríklad údržbu, aby bola technika pripravená na ďalší výjazd. Pokiaľ výjazd trvá dlhšie ako je trvanie jeho pracovnej zmeny a musí na mieste výjazdu zotrvať dovtedy kým jeho zmenu vystrieda ďalšia zmena. Preplatenie takéhoto času navyše by musel schváliť riaditeľ. Z administratívnych dôvodov sa takýto čas nepreplácа. Na stanici majú priestor na odpočinok, no žalobca vy chcel mať viacej voľna. Školenie mimo pracovného času mu bolo vždy zarátané ako pracovný čas. Žalobca musí v priebehu roka absolvovať viacero školení. Protiplynové trvá napríklad tri dni, protipovodňové je dvakrát do roka po 8 hodín, zdravotný kurz dva dni a polygón tiež dva dni. Niektoré kurzy sa opakujú každý rok, niektoré napríklad raz za tri roky. Priemerne je školenie jedenkrát mesačne. Popri tom však majú ešte rôzne porady. Ak školenie mimo miesta bydliska žalobcu trvá osem hodín, tých zvyšných šestnásť hodín nemožno považovať úplne za osobné voľno. Žalobca musí dodržiavať určité pravidlá, napríklad mu môžu dať kedykoľvek fúkať a musí dodržiavať večierku. Žalobca chcel absolvovať rekondičné pobyty doma. Chcel som to využiť od začiatku, odkedy to je možné. Žiadal o to ešte predtým a bolo mu to umožnené iba raz, ešte počas pandémie COVIDu.

6. Súd na pojednávaní vykonal dokazovanie týmito listinami: tabuľka predložená žalobcom na č.l. 10, výplatné pásky žalobcu č.l. 11-17, pokus o zmier zo dňa 31.1.2023, podacie lístky č.l. 20, stanovisko MVSR-prezídium HaZZ zo dňa 6.2.2023, rozsudky Súdneho dvora EÚ na č.l. 22-99, tabuľka predložená žalovanou č.l. 210.

7. Podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

8. Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

9. Podľa čl. 1 ods. 1,2 a 3 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES (ďalej aj Smernica)
1. Táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času.
2. Táto smernica sa vzťahuje na:
a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a
b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.
3. Táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

10. Podľa čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice 2003/88/ES
1. „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou;
2. „čas odpočinku“ je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom;

11. Podľa čl. 6 Smernice 2003/88/ES členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov:
a) týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi;
b) priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

12. Podľa čl. 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES
Členské štáty môžu ustanoviť: pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace.
Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne.

13. Podľa čl. 22 ods. 1 písm. a) Smernice 2003/88/ES členský štát má možnosť neuplatňovať článok 6 pri zachovávaní všeobecných zásad ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov a za predpokladu, že príjme nevyhnutné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že žiadny zamestnávateľ nevyžaduje, aby pracovník pracoval dlhšie ako 48 hodín počas doby siedmich dní, ktorá sa vypočíta ako priemer za referenčné obdobie uvedené v článku 16 písm. b), pokiaľ najprv nezískal súhlas pracovníka vykonávať takúto prácu.

14. Podľa čl. 29 Smernice 2003/88/ES táto smernica je adresovaná členským štátom

15. Podľa § 85 zákona č. 315/2001 Z.z o o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len zákon o HaZZ)
(1) Služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.
(2) Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

16. Podľa § 86 zákona o HaZZ
(1) Služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov.
(2) Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.
(3) Za služobný deň podľa odseku 2 sa považuje deň, v ktorom príslušník podľa rozvrhu služobného času vykonáva štátnu službu.
(4) Vykonávanie služobných činností príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. S plánovaným rozvrhom služobného času musí byť príslušník oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom kalendárneho mesiaca. Vo výnimočných prípadoch môže nadriadený určiť nástup na vykonávanie služby aj v čase kratšom ako tri dni pred plánovaným nástupom na vykonávanie štátnej služby.

17. Podľa § 91 zákona o HaZZ
(1) Štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.
(2) Štátna služba nadčas sa môže písomne nariadiť v naliehavom záujme štátnej služby, a to aj na dni služobného pokoja; ak ju nie je možné vopred písomne nariadiť, nariadi sa ústne a po jej skončení sa bezodkladne o tom urobí písomný záznam. Nepretržitý odpočinok medzi dvoma služobnými dňami sa nesmie pritom skrátiť na menej ako osem hodín.
(3) V kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

18. Podľa § 92 zákona o HaZZ
(1) Služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.
(2) Na zabezpečenie nevyhnutných úloh môže služobný úrad v odôvodnených prípadoch nariadiť príslušníkovi služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času
a) v mieste vykonávania štátnej služby,
b) v mieste pobytu alebo na inom dohodnutom mieste,
c) s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia.
(3) Služobnú pohotovosť v štátnej službe nemožno príslušníkovi nariadiť počas dovolenky.
(4) Pri nariadenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby alebo na inom určenom mieste musí byť vymedzený priestor na odpočinok.
(5) Príslušník, ktorý vykonáva služobnú činnosť spojenú s ochranou záujmov štátu, plní osobitné úlohy na zabezpečenie potrebnej pohotovosti zboru, je povinný z dôvodu svojho zaradenia do plánu uvádzania stupňov pohotovosti hlásiť svojmu nadriadenému miesto pobytu v čase mimo štátnej služby a byť pripravený dostaviť sa na určený signál v určenom čase na určené miesto na plnenie úloh. Odvolanie proti personálnemu rozkazu o zaradení do plánu vyrozumenia a zvozu alebo o vyradení z plánu vyrozumenia a zvozu nemá odkladný účinok.

19. Podľa §11 Občianskeho zákonníka (ďalej aj OZ) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

20. Podľa § 13 OZ
(1) Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.
(2) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
(3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

21. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

22. Podľa § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

23. Podľa § 4 ods. 1 písm. e) zákona č. 514/2003 o zodpovednosti za škodu pôsobenú pri výkone verejnej moci, vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice Európskej únie alebo ak v dôsledku nedodržania lehoty určenej na jej prebratie vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy.

24. Žalobca sa v spore domáhal náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť nesprávnym prevzatím (transpozíciou) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času do slovenského právneho poriadku. Ujma mu mala vzniknúť konkrétne

nariaďovaním služobnej pohotovosti v súlade s ustanovením § 86 zákona číslo 315/2001 Z.z. o HaZZ. Nariadená služobná pohotovosť spolu so služobným časom prekročila maximálny týždenný pracovný čas žalobcu určený podľa čl. 6 písm. b) smernice.

25. Smernica je prameňom práva Európskej únie a je súčasťou jej tzv. sekundárneho práva. Smernica ako prameň práva je podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Z uvedeného je zrejmé, že smernica je nástrojom, ktorý stanovuje určitý základný rámec, základné pravidlá, či minimálny štandard, pričom vlastná právna úprava zostáva v dispozícii členských štátov. Smernica len určuje výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Smernica je nástrojom pre harmonizáciu práva Európskej únie. Ukladá povinnosti členským štátom únie, ktoré sú povinné implementovať ju do svojho právneho poriadku. Konkrétna právna norma, ktorá sa potom aplikuje na jednotlivcov, t.j. fyzické a právnické osoby ako subjekty povinnosti je potom obsiahnutá vo vnútroštátnej právnej úprave. Smernica predpokladá, že ju členský štát transponuje do vnútroštátneho právneho poriadku a potom aj implementuje v praxi.

26. Stáva sa však, že členské štáty občas porušia svoju povinnosť riadne transponovať a implementovať smernicu. Súdny dvor Európskej únie preto dospel k záveru o priamom účinku smerníc. Konštatoval, že požiadavka právnej istoty jednotlivca vyžaduje, aby sa mohol spoľahnúť na ustanovenia komunitárneho práva aj keď sú obsiahnuté v smernici, ktorá v princípe zaväzuje iba členský štát. Je to vlastne ochrana jednotlivca pred porušovaním povinností členským štátom tým, že smernicu netransponuje vôbec alebo je transponuje nesprávne. Na naplnenie priameho účinku smernice je dôležité splnenie dvoch kumulatívnych podmienok. Prvou je, že čas určený na implementáciu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku už uplynul a druhou podmienkou je, že priamy účinok smernice môže byť iba vertikálne vzostupný, t.j., že priameho účinku smernice sa môže dovolať len jednotlivec voči štátu. Priamy účinok znamená, že únijná norma pôsobí voči jednotlivcovi nesprostredkovane. Priznáva mu subjektívne práva, ktorých sa môže jednotlivec dovolať v sporoch pred vnútroštátnymi súdmi. Tieto súdy potom majú povinnosť tieto normy priamo aplikovať a poskytujú tak ochranu právam jednotlivca.

27. V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je možné vyvodiť zodpovednosť štátu voči jednotlivcovi za porušenie únijného práva (napr. rozsudok F., C-6/90 a C-9/90). Poškodený jednotlivec má nárok na náhradu škody (inej ujmy) voči štátu, pokiaľ sú splnené tieto štyri podmienky (t.j. predpoklady zodpovednosti za škodu): 1. porušenie práva vyplýva z normy únie, ktorej cieľom bolo priznať práva jednotlivcovi, 2. išlo o porušenie dostatočne závažné, 3. vznik škody a 4. existencia príčinnej súvislosti medzi predpokladmi číslo 1., 2. a 3. Porušenie únijného práva členským štátom môže spočívať v aktívnom konaní štátu, najmä prijatím právnej úpravy rozpore s únijným právom alebo pasívne, napr. tak, že štát smernicu neimplementuje do svojho právneho poriadku. Náhradu škody je teda možné uplatniť najmä v prípade, ak štát vydá alebo ponechá v platnosti zákon, ktorý je nezlučiteľný s únijným právom.

28. Právo Európskej únie neupravuje podmienky, za ktorých vnútroštátne súdy aplikujú únijné právo. Vnútroštátny súd preto postupuje podľa rovnakých procesných predpisov ako pri aplikácii vnútroštátneho práva. Inštitucionálna a procesná autonómia vnútroštátneho súdu je obmedzená iba dvomi zásadami, a to zásadou rovnocennosti a zásadou efektivity. Podľa zásady rovnocennosti nesmú byť procesné podmienky súdnych konaní určené pre zabezpečenie ochrany práv vyplývajúcich z únijného práva menej priaznivé, než podmienky týkajúce sa obdobných konaní podľa vnútroštátneho práva. Zásada efektivity zasa vyžaduje aby procesné podmienky v praxi neznemožňovali alebo nadmerne nezaťažovali výkon práv priznaných únijným právom.

29. Súdny dvor vo veci C-429/09 (Günter Fuss) rozhodol, že Smernica 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Právomoc súdu na konanie a rozhodovanie v súdenej veci je daná s poukazom na § 3 Civilného sporového poriadku, keďže neexistuje žiadny iný orgán disponujúci kompetenciou zverenou ústavnými normami, resp. zákonom na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu z titulu porušenia práva EÚ. Konajúci súd teda vzhľadom na uvedené okolnosti dospel k záveru, že má právomoc vo veci konať.

30. Podľa čl. 29 Smernice číslo 2003/88/ES je táto smernica adresovaná členským štátom. Z uvedeného je zrejmé, že ten komu Smernica ukladá povinnosti je štát, v prípade súdenej veci je to konkrétne Slovenská republika. Slovenská republika bola preto povinná smernicu riadne transponovať do slovenského právneho poriadku. V prípade, že sa žalobca domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená nesprávnou transpozíciou tejto smernice, niet pochýb o tom, že pasívnu vecnú legitimáciu v tomto spore má Slovenská republika.

31. Súd ďalej poukazuje na to, že nárok poškodeného jednotlivca na náhradu nemajetkovej ujmy je nárokom sui generis, ktorý má svoj základ v záväzkoch členského štátu voči Európskej únii a nie v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Preto nie je možné akceptovať požiadavku žalovanej, že žalobca mal povinnosť v spore preukázať, že svoj nárok so žalovanou predbežne prerokoval. Nie ani potrebné predchádzajúce konštatovanie nesprávneho úradného postupu pri transpozície príslušnej smernice zo strany žalovanej. Napokon ani pri nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom nemusí poškodený pre uplatnenie svojho práva na náhradu škody na súde takýmto prostriedkom disponovať a otázku, či k nesprávnemu úradnému postupu došlo rieši v konaní o nároku na náhradu škody sám konajúci súd. Zákon číslo 514/2003 Z. z. tak možno v danom prípade použiť len analogicky, keďže neexistuje osobitný vnútroštátny predpis, ktorý by explicitne stanovoval podmienky vzniku takéhoto nároku a konania o ňom. Zároveň je možné na základe ustanovenia § 4 ods. 1 písm. e) zákona číslo 514/2003 Z.z. dospieť k záveru, že orgánom, ktorý má konať za žalovanú je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, keďže oblasť požiarnej ochrany patrí do oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva.

32. Žalovaná namietala, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu. Súd konštatuje, že táto námietka je nedôvodná a poukazuje judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Z rozsudku v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 (Pfeiffer) vyplýva, že čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedená výnimka bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu (napríklad katastrofa), pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Súdny dvor Európskej únie argumentuje obdobne ako vo veci C-52/04 (Personalrat der Feuerwehr Hamburg), v ktorej uviedol, že smernica 89/391/EHS sa musí uplatňovať na činnosti hasičskej služby, aj keď tieto činnosti zásahové sily v teréne vykonávajú bez ohľadu na to, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním, ktoré bolo zverené príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ktoré môžu byť spojené s týmito činnosťami, sú vzhľadom na svoju povahu nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitému riziku, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie. Súd mal potom za to, že na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa v zásade nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok. Podľa rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-518/15 (Ville des Nivelles/Rudy Matzak) dospel Súdny dvor k záveru, že na uvedené činnosti hasičského zboru, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, sa má uplatniť aj smernica 2003/88/ES.

33. V súdenej veci žiadna zo strán netvrdila, že by v období, za ktoré si žalobca uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy bol výkon práce žalobcu, vrátane služobnej pohotovosti, zahŕňal výkon takej činnosti, ktorá by sa vymykala obvyklým podmienkam a bolo by ju možné považovať za osobitne vážnu situáciu alebo situáciu osobitného rozsahu (dosahujúcu intenzitu katastrofy), konkrétne napr. povodne, kedy by nebolo možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Smernica sa teda nepochybne vzťahuje aj na situáciu žalobcu.

34. Slovenská právna úprava - zákon o Hasičskom a záchrannom zbore č.315/2001 Z.z. v § 85 až § 94 upravuje podmienky výkonu štátnej služby so zameraním na pojmy: týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť a dovolenka. Podľa prílohy č. 4 bod 6 zákona o HaZZ bola do jeho znenia prebratá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 4.11.2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Z ustanovení samotného zákona ale nevyplýva, že by

služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času a práve v tejto skutočnosti spočíva rozpor slovenskej právnej úpravy s právom Európskej únie. Súdny dvor opakovane konštatoval, že pojem „pracovný čas“ uvedený v smernici 2003/88/ES je autonómnym pojmom práva Európskej únie, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel tejto smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Článok 2 ods. 1 a 2 smernice 2003/88/ES vymedzuje „pracovný čas“ ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti…“ a „čas odpočinku“ ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Ako Súdny dvor zdôraznil vo svojej judikatúre, rozlišovanie je binárne: buď je určitý čas pracovným časom, alebo nie je. Normotvorca teda nepovažoval za vhodné stanoviť nijakú ďalšiu kategóriu alebo kategórie, pomocou ktorých by umožnil určité rozlišovanie alebo nuansy. Súdny dvor v rozsudku vo veci C-518/15 (Ville de Nivelles/Rudy Matzak) predovšetkým zdôraznil, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Smernica neumožňuje ani to, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v tejto smernici. Smernica síce stanovuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmu „pracovný čas“. Toto konštatovanie potvrdzuje aj účel tejto smernice, ktorý má zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy ako aj pracovnú pohotovosť a od ktorej sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo aj prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka.

35. Ako už Súdny dvor viac krát rozhodol, členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia. Slovenská právna úprava v zákone o HaZZ umožňuje zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný (pracovný) čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Je potrebné zdôrazniť, že povinnosť členských štátov vyplývajúca zo smernice, ktorou je dosiahnuť výsledok stanovený smernicou, ako aj ich povinnosť prijať všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy na zabezpečenie splnenia tejto povinnosti, sa vzťahuje na všetky orgány členských štátov. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností, je potrebné konštatovať, že Slovenská republika ako členský štát Európskej únie v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, konkrétne príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, stanovenej v čl. 6 písm. b) cit. Smernice.

36. Z dokazovania vyplynulo, že žalobca pracuje ako hasič. Je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru. V služobnom pomere je už pätnásť rokov. Má hodnosť práporčík vo funkcii hasič-záchranár Hasičskej stanice so sídlom v Handlovej, oddelenia prevádzkovo-technického Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Prievidzi a Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Trenčíne. Jeho týždenný pracovný čas je rozvrhnutý nerovnomerne. Skladá sa zo 17-hodinových zmien (výkon služby), po ktorých nasleduje 7-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Celkovo tak v rámci jednej pracovnej zmeny strávi žalobca na pracovisku vždy minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti je rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti (práca nadčas) a na neaktívnu časť pracovnej pohotovosti. Ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vyhláseniu poplachu a žalobca je vyslaný na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas (aktívna časť služobnej pohotovosti). U zamestnávateľa žalobcu sa striedajú tri zmeny. Každý tretí deň odslúži každá zmena 24 hodín a následne majú príslušníci v tejto zmene dva dni voľno. Mesačne odslúži každá hasičská zmena 10 pracovných zmien, pričom každý tretí mesiac je to až 11 zmien. Počas pracovnej pohotovosti, a to aj v jej neaktívnej časti, sa žalobca musí zdržiavať na pracovisku. Nemôže sa z neho vzdialiť a musí byť vždy pripravený na výkon zásahu. Ak je vyhlásený výjazd, musí sa vykonať do jednej minúty od vyhlásenia. Do práce chodí žalobca každý tretí deň a strávi tam 24 hodín. Ak je napríklad výjazd, ktorý je pred

koncom pracovnej doby, často trávi čas na výjazde aj keď mu už zmena skončila. Tento čas po skončení zmeny, napriek tomu, že je žalobca na zásahu, sa nijako nezohľadňuje, neeviduje a ani sa nepreplá̈ca. Súčasťou práce žalobcu sú aj rôzne školenia, kurzy a výcvik. Tiež aj zdravotné prehliadky. Všetko je to povinné a aj to sa berie ako súčasť služobného času. Zamestnávateľ od neho požaduje aby si návštevy lekára vybavil v tých dvoch dňoch, keď nie je na pracovisku. Žalobca je povinný absolvovať aj rôzne školenia a preskúšania. Každý rok musí absolvovať polygón v Žiline, každé tri roky strávi týždeň na výcviku na Lešti. Absolvuje aj rôzne iné školenia a preskúšania. Závisí to od počtu špecializácií. Žalobca má viacero špecializácii a ku každej musí absolvovať školenie. Protiplynové školenie trvá napríklad tri dni, protipovodňové je dvakrát do roka po 8 hodín, zdravotný kurz dva dni a polygón tiež dva dni. Niektoré kurzy sa opakujú každý rok, niektoré napríklad raz za tri roky. Priemerne je školenie jedenkrát mesačne. Väčšina týchto školení prebieha mimo služieb. Niektoré školenia prebiehajú aj priamo v zamestnaní. Ale je žalobca napríklad celý deň niekde na školení, ráta sa mu z toho len osem hodín, avšak reálne tam strávi celý deň. Žalobca je ženatý, má dve deti vo veku 17 a 14 rokov. Podľa jeho tvrdení má kvôli svojej práci má stále málo času na svoju rodinu. To malo za následok viacero kríz s manželskou. Zo strany manželky boli na jeho adresu často výčitky. Manželka napríklad musela byť často s deťmi v noci sama, keď boli ešte malé. Problémom je napríklad aj to, že v dome kúria drevom a všetka táto práca často zostáva na manželku žalobcu. Aj vo vzťahu k deťom nastalo určité odcudzenie. Deti sú už v puberte. Žalobca stráca nielen len čas, ktorý trávi v práci, ale po príchode domov si musí oddýchnuť. Žalobca má už starších rodičov, ktorí bývajú 200 kilometrov ďaleko. Nemá možnosť ich navštevovať. Stará sa o nich najmä jeho sestra, ktorá mu opakovane vyčítala, že jej s rodičmi nepomáha. Aj v období voľného času má žalobca problém vycestovať mimo okres, takéto veci vždy musí nahlasovať operačnému oddeleniu a stále sa musí hlásiť. Žalobcove ťažkosti spočívajú aj v tom, že má narušený biorytmus a často v noci nemôže zaspať.

37. Žalobca si v žalobe uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť tým, že mu bola nariaďovaná služobná pohotovosť aj nad maximálny týždenný pracovný čas určený Smernicou 2003/88/ES. Uvedená okolnosť zasiahla do jeho práva na rodinný život a práva na súkromie. Obdobie, počas ktorého malo dochádzať k porušovaniu práv žalobcu a za ktoré si uplatnil náhradu nemajetkovej je od mesiaca apríl 2020 do mesiaca marec 2023. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe vzniesla námietku premlčania žalovaného nároku, v ktorej uviedla, že k podaniu žaloby došlo až v júli 2023, t.j. viac ako 3 roky od momentu, kedy malo dôjsť k údajnému zásahu do žalobcových práv, čo znamená, že si žalobca svoj nárok uplatnil po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty. Súd k tejto námietke uvádza, že pokiaľ porušením práva Európskej únie zo strany žalovanej vznikla žalobcovi ujma, súd ju bude posudzovať analogicky podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, t.j. podľa ustanovení o ochrane osobnosti. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby. Keďže žaloba bola podaná na tunajšom súde dňa 19.7.2023, premlčaný je len nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý vznikol pred mesiacom júl 2020. Súd má za to, že zásah do práv žalobcu bol kontinuálny a trvalý, nie jednorazový, len v apríli 2020 a preto nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za prípadné zásahy do práv žalobcu ktoré nastali od mesiaca júl 2020 nie je premlčaný.

38. Súd teda ďalej skúmal, či v období od júla 2020 do marca 2023 bolo voči žalobcovi dodržané obmedzenie maximálneho týždenného pracovného času, vyplývajúce z čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, ktoré je 48 hodín týždenne. Posudzované obdobie, t.j. obdobie za ktoré si žalobca uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy a ktoré súd nepovažuje za premlčané, pozostáva z 1005 dní. To zároveň predstavuje 143,57 týždňov. Pri dodržaní obmedzenia teda maximálneho týždenného pracovného času 48 hodín, pripadá na uvedené rozhodné obdobie maximálny pracovný čas 6891,36 hodín (143,57 týždňov x 48 hod.). Žalobca však v posudzovanom období odpracoval podľa výpočtu súdu až 7368,94 hodín. Súd pri zisťovaní, koľko hodín žalobca skutočne odpracoval, vychádzal z údajov v tabuľke predloženej žalobcom spolu so žalobou (v spise na č.l. 10). V uvedenej tabuľke je prehľadne uvedený počet hodín, ktoré tvoria fond pracovného času a hodín, ktoré tvoria pohotovosť, počas ktorej žalobca musel byť prítomný na pracovisku. Je zarátaná aj jej neaktívna časť. Žalovaná namietala, že údaje v tejto tabuľke nie sú správne a vo svojom vyjadrení k žalobe preložila vlastný výpočet. Nie je však jasné ako sa k tomuto výpočtu dopracovala a z čoho vychádzala. Súd nepovažoval za relevantný ani výpočet preložený žalovanou na pojednávaní, vychádzajúci z pripojenej tabuľky, kde sama žalovaná uviedla, že ide o príkladný výpočet.

Žalobca na pojednávaní prostredníctvom svojho právneho zástupcu tento výpočet aj namietol z dôvodu, že sa netýka osoby žalobcu.

39. Z dokazovania vyplynulo, že žalobca v posudzovanom období odpracoval spolu 7368,94 hodín. Žalobca teda oproti maximálnemu pracovnému času 6891,36 hodín odpracoval navyše v posudzovanom období 477,58 hodín. Pokiaľ tento údaj vydelíme počtom týždňov v uvedenom období, t.j. 143,57, výsledkom je údaj o tom o koľko priemerne týždenne prekročil skutočný odpracovaný čas žalobcu maximálny týždenný 48-hodinový pracovný čas stanovený Smernicou. Výsledkom je hodnota 3,33 hodín týždenne (477,58 hodín / 143,57 týždňov). Z uvedeného vyplýva, že žalobcovi bola nariaďovaná zamestnávateľom pohotovosť, ktorá spolu s pracovným časom (v zmysle zákona o HaZZ „týždenným služobným časom“) skutočne prekročila maximálny týždenný pracovný čas určený Smernicou.

40. Pokiaľ by sme vychádzali z referenčných období tak ako ich vo svojom vyjadrení k žalobe uvádzala žalovaná, tak aj v tomto prípade súd dospel k záveru, že maximálny pracovný čas žalobcu 48 hodín bol opakovane prekročený. V období júl až december 2020 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 53,16 hodiny. V období január až jún 2021 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 50,37 hodiny. V období júl až december 2021 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 51,82 hodiny. V období január až jún 2022 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 49,55 hodiny. V období júl až december 2022 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 53,89 hodiny. V období január až marec 2023 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu 49,23 hodiny. Teda žalobca odpracoval vždy viac ako Smernicou dovolených 48 hodín týždenne.

41. Žalovaná sa v spore bránila tým, že žalobca v skutočnosti neprekračoval maximálny týždenný pracovný čas, pretože si v danom období čerpal dovolenku, prípadne že bol práceneschopný alebo bol na OČR. Súd k tomu uvádza, že uvedené tvrdenia žalovaná nepreukázala a preložila len hypotetický „príkladný“ výpočet, ktorý v konkrétnej súdenej veci nemá preukaznú hodnotu. Súd samozrejme nepochybuje o tom, že dovolenku si žalobca riadne čerpal. Súd však k tomu zároveň uvádza, že už samotnú schému organizácie pracovného času na pracovisku žalobcu, t.j. na hasičskej stanici považuje súd za rozpornú so Smernicou 2003/88/ES. Pracovný čas na uvedenom pracovisku je organizovaný tak, že sa striedajú tri zmeny, ktoré odslúžia vždy po 24 hodín a následne majú dva voľné dni. Žalobca tak odpracuje 10 24-hodinových zmien každý mesiac a každý tretí mesiac odpracuj 11 24- hodinových zmien. Za obdobie 6 mesiacov žalobca odpracuje spolu 62 24-hodinových zmien. To je spolu 1488 hodín. Ak to vydelíme počtom týždňov za šesť mesiacov, je to 57,23 odpracovaných hodín týždenne. Pokiaľ si teda žalobca v referenčnom období 6 mesiacov nevyberie žiadnu dovolenku a ani nebude prácneschopný, resp. nevyskytne sa žiaden iný dôvod jeho neprítomnosti na pracovisku a odpracuje plný fond pracovného času vrátane všetkých pohotovostí, nepochybne vždy prekročí maximálny týždenný pracovný čas stanovený Smernicou. Podľa názoru súdu nemá to byť tak, že by sa pracovný čas žalobcu upravoval na konci referenčného obdobia tak, aby mu „sedeli odpracované hodiny“ za posledných 6 mesiacov. Zamestnávateľ sa nesmie spoliehať na to, že v priebehu referenčného obdobia nastanú na strane žalobcu také rôzne okolnosti (dovolenka PN, OČR a pod.), že žalobca v priemere neprekročí maximálny týždenný pracovný čas. Zamestnávateľ má organizovať prevádzku pracoviska tak, aby takýmto situáciám predchádzal. Uvedený problém sa dá riešiť napr. pridaním ďalšej zmeny.

42. Žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy. Bolo preto potrebné skúmať či sú na strane žalovanej splnené predpoklady zodpovednosti za nemajetkovú ujmu, ktorá žalobcovi podľa jeho tvrdenia vznikla. Ako už súd uviedol vyššie, poškodený jednotlivec má voči členskému štátu nárok na náhradu škody, ktorá vznikla porušením povinnosti štátu riadne transponovať smernicu vydanú orgánom Európskej únie vtedy, ak sú splnené tieto štyri podmienky (predpoklady zodpovednosti žalovanej): 1. porušenie práva vyplýva z normy únie, ktorej cieľom bolo priznať práva jednotlivcovi, 2. išlo o porušenie dostatočne závažné, 3. vznik ujmy a 4. existencia príčinnej súvislosti medzi predpokladmi číslo 1., 2. a 3. Súd sa týmito predpokladmi zaoberal.

43. Prvý predpoklad považoval súd za splnený. Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa aj nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia čl. 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť,

pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Uvedené dôležité pravidlo sociálneho práva nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, zároveň jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi.

44. V prejednávanej veci nebolo sporné, že žalobcovi sú rozvrhnuté služby takým spôsobom, že na 17 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Služobné povinnosti sú určované na čas nočných hodín a v prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas. Hasiči tak strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny, každý tretí deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľno. Ako už súd uviedol, v období od 1.7.2020 do 31.3.2023 žalobca odpracoval spolu 477,58 hodín navyše oproti maximálnemu pracovnému času určenému Smernicou.

45. Súd poukazuje na rozsudok Súdneho dvora C-303/98 (Simap), uznesenie Súdneho dvora C-241/99 a rozsudok Súdneho dvora C-151/02 (Jaeger). Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88/ES a teda, že tento pojem bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný týždenný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa takéto obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje maximálnu týždennú hranicu upravenú v článku 6 písm. b) uvedenej smernice. Súdny dvor napr. rozsudku C-397/01 až C-403/01 (spojené veci Pfeiffer) potvrdil uvedenú judikatúru týkajúcu sa období pracovnej pohotovosti, ktoré odpracovali pracovníci spadajúci do oblasti civilnej obrany. Keďže Súdny dvor navyše zastáva názor, že táto otázka, súvisiaca s pojmom „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88/ES neponecháva priestor na akékoľvek rozumné pochybnosti, prijal s prihliadnutím na vyššie spomenutú judikatúru uznesenie C-52/04 (Personalrat der Feuerwehr Hamburg), v ktorom rozhodol, že činnosti vykonávané zásahovými službami verejnej hasičskej služby - okrem prípadu výnimočných okolností - patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2003/88, takže článok 6 písm. b) tejto smernice v zásade bráni prekročeniu 48-hodinovej hranice stanovenej pre maximálny týždenný pracovný čas vrátane zásahových služieb.

46. Súd ďalej dospel k záveru, že je splnený aj ďalší predpoklad a to, že porušenie únijného práva bolo v tomto prípade dostatočne závažné. Podľa judikatúry Súdneho dvora dostatočne závažné porušenie práva Európskej únie zahŕňa zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom, pričom zložky, ktoré majú byť v tejto súvislosti zohľadnené, sú predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej právnej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom. V každom prípade je porušenie práva Európskej únie dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Súd poukazuje najmä na ciele Smernice 2003/88/ES, ktoré mali byť dosiahnuté stanovením maximálneho týždenného pracovného času. Malo byť nimi zabezpečené právo pracovníkov na primeranú dobu odpočinku a tým aj ochrana zdravia a bezpečnosti pracovníkov.

47. Tretím predpokladom je vznik nemajetkovej ujmy na strane žalobcu. Pokiaľ žalobcovi vznikla nemajetková ujma, tú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú také osobnostné práva človeka, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s ním úzko späté. Jedná sa o nehmotné hodnoty ľudskej osobnosti. Medzi najvýznamnejšie osobnostné práva patria aj právo na súkromný a rodinný život, ako aj právo na ochranu zdravia. Tieto práva žalobcu boli podľa názoru súdu porušené. Žalobcovi porušením týchto práv vznikla nemajetková ujma. Táto ujma spočíva predovšetkým v tom, že žalobca nemá dostatok času venovať sa svojej rodine, teda manželke a deťom. Nemôže dostatočne rozvíjať a upevňovať si vzťahové väzby s členmi svojej rodiny. Nemôže dostatočne napĺňať svoje sociálne roly, ktoré má ako manžel a otec. Nemá dosť času na odpočinok a odreagovanie sa od práce v súkromí a v prostredí svojej rodiny. Prichádza o neopakovateľné momenty v živote svojich detí. Keďže žalobca musí byť takmer neustále k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, nemá dokonca ani čas navštevovať svojich rodičov, ktorí sú už v pokročilom veku a bývajú vo väčšej vzdialenosti od miesta bydliska žalobcu.

48. Súd sa nestotožnil s námietkami žalovanej, že žalobcovi vykonávaním pohotovosti ujma nevzniká, pretože pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti a, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok (spánok) zamestnanca a teda, sa od neho nevyžaduje aktívna činnosť, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Tu súd poukazuje na opakované konštatovanie Súdneho dvora, že pojem „pracovný čas“ treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Vyžaduje si splnenie troch podmienok. Po prvé pracovník musí byť „v práci“, po druhé musí byť zamestnávateľovi k dispozícii a po tretie musí vykonávať svoju činnosť alebo svoje povinnosti. Rozhodujúcou okolnosťou pri určovaní toho, čo je a čo nie je pracovný čas, je teda požiadavka prítomnosti na mieste určenom zamestnávateľom a okamžitého poskytovania príslušných služieb. Dôležité je aj zohľadnenie kvality času, ktorý pracovník môže tráviť počas plnenia tohto typu povinností, napríklad to, či sa môže venovať vlastným záujmom a rodine. Z judikatúry Súdneho dvora dokonca vyplýva, že aj čas pracovnej pohotovosti, strávený v domácom prostredí na telefóne (teda mimo priestorov zamestnávateľa), jednoznačne predstavuje pracovný čas, pretože pracovník musí byť neustále k dispozícii zamestnávateľovi a zastihnuteľný, a jeho sloboda pohybu a sloboda organizovať si vlastný program je preto výrazne obmedzená. Žalobca vykonáva činnosť hasiča a záchranára. Svoje povolanie vykonáva v prospech celej spoločnosti a v jej záujme. Činnosť záchranných zložiek je nenahraditeľná pri ochrane života, zdravia a majetku obyvateľov. Je v podstate len málo povolaní, ktoré majú podobnú dôležitosť ako je povolanie žalobcu. Toto povolanie je zároveň spojené s mnohými stresujúcimi faktormi, ktoré si bežný človek nedokáže predstaviť. Podstatným a pravdepodobne elementárnym faktorom, ktorý je potrebné vziať od úvahy je podľa názoru súdu to, že žalobca by vždy mal mať vytvorený dostatočný priestor na odpočinok po práci. Je v záujme celej spoločnosti aby akýkoľvek hasič a záchranár keď je povolaný na zásah, vykonával tento zásah odpočinutý a fyzicky pripravený. To je vlastne podstatou a zmyslom regulácie maximálneho pracovného času prostredníctvom Smernice. Je totiž potrebné nájsť primeranú rovnováhu medzi potrebou zabezpečiť nepretržitú službu hasičov a nevyhnutnosťou zabezpečiť im dostatočný odpočinok. Súd preto dospel k záveru, že žalobcovi v dôsledku toho, že jeho pracovný čas prekračuje maximálny týždenný pracovný čas určený Smernicou a v dôsledku toho je dotknuté jeho súkromie a rodinný život a je ohrozené aj jeho zdravie, utrpel nemajetkovú ujmu.

49. Posledným predpokladom na priznanie náhrady je existencia príčinnej súvislosti medzi predpokladmi číslo 1., 2. a 3. Súd na základe konštatovanie splnenia prvých troch predpokladov konštatuje, že medzi porušením takého práva žalovanou, ktoré vyplýva z normy Európskej únie (konkrétne Smernice 2003/88/ES), skutočnosťou, že toto porušenie práva je dostatočne závažné a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi je vzťah príčinnej súvislosti, resp. existuje tam tzv. kauzálny nexus. Porušenie práva žalovanou bolo príčinou a vznik ujmy žalobcovi bolo následkom tejto príčiny. Následok, ktorý vznikol žalobcovi by bez konania, resp. opomenutia žalovanej nebol vznikol, je to teda okolnosť, resp. podmienka, bez ktorej by tento následok nenastal. (conditio sine qua non).

50. Keďže súd konštatoval, že žalobcovi vznikla v dôsledku porušenia práva Európskej únie žalovanou nemajetková ujma, ďalej sa zaoberal tým, akú primeranú výšku náhrady za túto ujmu je žalobcovi možné priznať. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva Európskej únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa iná forma satisfakcie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, t.j., že žalovaná ako členský štát Európskej únie neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijala vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zákona o HaZZ, ktorá umožňuje zamestnávateľovi resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, je potrebné dospieť k záveru, že nie je na mieste požadovať od žalovanej upustenie od neoprávneného zásahu resp. odstránenie trvajúcich následkov, vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Vzhľadom na tieto špecifiká, rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie. Preto prichádza do úvahy finančné zadosťučinenie.

51. Súd k výške primeranej náhrady v prvom rade uvádza, že pri jej určení nevychádzal z výpočtu, ktorý uvádzal žalobca v žalobe. Žalobca dospel k výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktorej sa domáhal tak, že ju vypočítal na základe hodín, ktoré opracoval nad rámec maximálneho pracovného času. Určil ju ako súčin počtu odpracovaných hodín pracovnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona o HaZZ za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 15%-tám peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roka. Ide o rozdiel medzi 35 %-tnou náhradou a 50 %-tnou náhradou odmeny. Žalobca sa na základe týchto výpočtov domáhal sumy 6.292,90 EUR. Súd k tomu uvádza, že k výške sumy náhrady nemajetkovej ujmy musí dospieť súd vždy po zvážení všetkých rozhodujúcich okolností. Keďže ide o náhradu „nemajetkovej ujmy“, už z jej povahy vyplýva, že nemôže mať povahu „majetkového ekvivalentu“ a nie je ju možné, na rozdiel od náhrady škody na majetku, exaktne vypočítať ako napr. škodu, ktorá je peňažným ekvivalentom zníženia majetku spôsobeného takouto škodou. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určenie vzťahu medzi mierou ujmy na hodnotách osobnosti dotknutej osoby a konkrétnym peňažným vyjadrením náhrady takejto ujmy. Objektívnym kritériom posúdenia dôvodnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy je zistenie, či v konkrétnej situácii, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom na jej intenzitu, rozsah a trvanie ako závažnú pociťoval každý, kto by sa nachádzal na mieste a v postavení dotknutej osoby.

52. Z dokazovania vyplynulo, že žalobca utrpel zásah do práv na ochranu rodinného života a ochranu súkromia. Uvedenými zásahmi, ktoré trvajú aj ku dňu vyhlásenia rozsudku žalobca stále trpí a ich následkom je narušenie vzťahov žalobcu s členmi jeho rodiny. Tieto zásahy však nemali pre neho fatálne následky ako by bol napr. rozvod manželstva, prípadne odcudzenie žalobcu a jeho detí. Žalobca však toto narušenie vzťahov citlivo vníma a v dôsledku toho, že musí byť prítomný na pracovisku aj nad rámec maximálne určeného pracovného času mu neostáva na rodinu dosť času a má problém toto narušenie vzťahov napraviť. Na základe uvedených kritérií dospel súd k záveru, že primeranou náhradou nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla žalobcovi je suma 2.000 EUR. Súd konštatuje, že uvedená suma je priznávaná aj v obdobných prípadoch a s takouto výškou náhrady nemajetkovej ujmy sa už v jednom prípade stotožnil aj nadriadený odvolací súd. V uvedenom rozsahu 2.000 EUR teda súd žalobe vyhovel a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

53. Žalobca si uplatnil aj úrok z omeškania zo žalovanej sumy. Požadoval aby mu ho súd priznal od 5.3.2023 do zaplatenia. Vychádzal z toho, že si u žalovanej uplatnil svoj nárok prostredníctvom predžalobnej výzvy a úrok z omeškania žiadal priznať po márnom uplynutí lehoty splatnosti, ktorú poskytol žalovanej v uvedenej výzve.

54. Súd sa zaoberal dôvodnosťou nároku žalobcu na úrok z omeškania z priznanej nemajetkovej ujmy. Súd poukazuje na závery Najvyššieho súdu SR, vyjadrené v rozhodnutí sp.zn. 6Cdo/185/2011. Z nich vyplýva, že v prípade nemajetkovej ujmy vzniká povinnosť ju nahradiť až dňom právoplatného rozhodnutia príslušného súdu, a teda povinný sa môže dostať do omeškania až v prípade nesplnenia súdom uloženej povinnosti. Rozhodnutie o povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch má konštitutívne účinky, a preto sa pred uplynutím lehoty na plnenie určenej súdnym rozhodnutím žalovaná nemôže dostať do omeškania. Konajúci súd sa s týmito závermi stotožnil a preto žalobcovi úrok z omeškania nepriznal a žalobu v danej časti zamietol.

55. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj CSP) súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

56. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

57. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

58. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

59. Rozhodovanie o trovách konania spravidla zásadne vychádza z princípu zodpovednosti za výsledok konania. V súdenej veci je výsledok konania taký, že súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej

ujmy vo výške 2.000 EUR a vo zvyšnej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy 4.292,90 EUR a v úroku z omeškania súd žalobu zamietol. Súd však poukazuje na charakter uplatneného nároku, ktorým bola náhrada nemajetkovej ujmy. Niet pochýb o tom, že výška plnenia, ktoré bolo žalobcovi napokon priznané, závisela od úvahy súdu. Súd konštatuje, že v základe nároku bol žalobca úspešný, keďže súd dospel k záveru, že mu bola nemajetková ujma spôsobená a že subjekt, ktorý ju spôsobil je povinný mu zaplatiť náhradu tejto nemajetkovej ujmy. Súd si je zároveň vedomý, že v súčasnosti už v nie je ustanovenie, ktoré by svojou povahou zodpovedalo ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, účinného do 30.6.2015. Súd je však v zmysle Čl. II. ods. 2 Civilného sporového poriadku povinný rozhodovať spory v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Niet pochýb o tom, že Ústavný súd Slovenskej republiky je takouto najvyššou súdnou autoritou. Súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. I.ÚS 56/2017 a na nález sp.zn. II. ÚS 225/2020, v ktorých ústavný súd dospel k zhodnému záveru, že aj naďalej je možné strane, ktorej bola priznaná náhrada škody priznať plnú náhradu trov konania, pokiaľ výška priznaného plnenia závisela od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. Súd konštatuje, že súdená vec je takýmto prípadom, keďže súd výšku náhrady nemajetkovej ujmy určil na základe vlastnej úvahy. Preto súd v súlade s citovanou rozhodovacou praxou priznal žalobcovi proti žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100%.

60. O konkrétnej výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré po právoplatnosti rozsudku vydá vyšší súdny úradník.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia.

Odvolanie sa podáva na Okresnom súde Prievidza v troch vyhotoveniach. O odvolaní rozhodne Krajský súd v Trenčíne.

Podľa § 393 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 3 CSP odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinnosť uložená týmto rozhodnutím nebude dobrovoľne splnená, možno podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.